

Opening expositie Toontje Wageningen, 20 april 2024 Museum De Casteelse Poort

Welkom. Mijn naam is Jan Schakel, voorzitter van de Tentoonstellingscommissie. Namens MDCP heet ik U allen van harte welkom. Ik loods U door het programma van vanmiddag heen, dat bestaat uit twee lezingen en drie liederen. Om kwart voor vijf zijn we daarmee klaar, en is de expositie geopend. Daarna kunt U onder het genot van een hapje en drankje napraten en de expositie gaan bekijken (zowel beneden als boven in het museum).

Bert van den Broek nam een jaar geleden contact op met de TTC met het idee om een expositie over de Wageningse muziekscene te maken. Ook al waren we toen erg druk (2023 was een topjaar met exposities als de Wageningse Landschappen, Eureka, Rein Heij, Ben Joosten, Toon Lukkassen en Aloys Canters), Bert zijn idee werd vrijwel meteen omarmd. En we dachten meteen groots: we gaan een overzicht bieden van alle Wageningse muziekgenres vanaf de WO 2, inclusief alle groepen, bands, koren, orkesten, evenementen, festivals, locaties en andere muziekfenomenen (platenzaken, studio's, muziekscholen). Een gigantische Excel sheet zou onze data base zijn van waaruit we zouden gaan werken.

En wat gebeurt er dan? U kent dat wel. Je boekt een reis naar Nepal, en ineens zie je overal berichten over Nepal: er is een aardbeving, klimmers vriezen er dood, er wordt gestaakt op het vliegveld van Kathmandu. Of je overweegt een liftrap te kopen, en ineens lijkt de liftrap wereldnieuws te zijn. In de psychologie heet dat *confirmation bias* (selectieve waarneming, frequentie illusie, ook wel Baader Meinhoff fenomeen genoemd). Ons overkwam hetzelfde

Vanaf het moment dat wij de **Wageningse muziekgeschiedenis** op de agenda hadden gezet, werden bedolven onder berichten, verhalen, anekdotes, namen, groepen, artikelen, concerten en noem maar op. Alleen betrof dit geen selectieve waarneming of frequentie illusie. Het was geen product van onze eigen focus, van onze eigen vooringenomenheid. Het was gewoon waar: de Wageningse muziek geschiedenis blijkt werkelijk rijk en veelomvattend te zijn.

Wageningen wordt wel de **City of Life Science of de Stad der Bevrijding** genoemd. Maar met evenveel recht kan Wageningen getypeerd worden als The City of Music. Bijvoorbeeld als het gaat om jazz, dan heeft Wageningen landelijk gezien een naam hoog te houden! Maar ook op het gebied van koren, orkesten en klassieke muziek heeft de stad een rijke traditie. Je zou Wageningen met recht ook de Stad van de Koren kunnen noemen. Ik blik even terug:

In 1992 bestond het koor van Toonkunst Wageningen 45 jaar. Om dat lustrum te vieren werd in 1989 de werkgroep Muziek in Wageningen opgericht. Drie en een half jaar noeste arbeid leidde tot twee kloeke boeken: *150 jaar muziekleven in Wageningen* (Rien Munters) en *Muziek en kerk in Wageningen* (Ton Steenbergen). Het boek van Rien Munters geeft een boeiend inkijkje in het indrukwekkende muziekleven in Wageningen. Alleen al in het personenregister prijken meer dan 550 namen van Wageningers die verbonden zijn met de muziek. En daarbij te bedenken dat er sindsdien nog 35 jaar muziekgeschiedenis is bijgekomen!

In de tentoonstelling Toontje Wageningen **hebben we ons dan ook moeten beperken.** Ondanks dat er veel staat, staat er meer niet dan wel. Ik geef U twee hele simpele voorbeelden:

- 1) **Ik heb een klein onderzoekje gedaan en mensen in het museum gevraagd naar ieders hoogtepunten** als het gaat om de Wageningse geschiedenis. Vrijwel iedereen noemt legendarische optredens van bekende groepen op Wageningse locaties: Kajak, Focus en

Akkeman in 't Soet Versaemen, Leo Kottke en Jonatha Richman & the Modern Lovers in Junushoff, Doe Maar in de Molenstraat, de Outsiders in Societeit Sela en Cuby & the Blizzards in het Jeugdhuis, hier recht tegenover museum de Casteelse Poort. Ook namen als Frans Bruggen en Jaap van Zweden worden genoemd. Helaas: aan al deze heroïsche optredens besteden we slechts zijdelings aandacht (in de Opkamer hangen twee posters die verhalen over de Bevrijdingsfestivals en andere evenementen in Wageningen).

- 2) **Zelf heb ik het nieuws over de Wageningse muziekcultuur het afgelopen jaar** intensief gevolgd. Onder andere ben ik onder de indruk geraakt van de *Bedside singers*. Onder leiding van Anjo Jorritsma zingt al zes jaar lang een Wageningse a capella groep van vier zangeressen twee keer per maand aan het bed van terminale patiënten, veelal in een hospice of bij andere gelegenheid. Speciaal geschreven en gearrangeerde liederen worden toegezongen aan mensen die stervende zijn. Ook de *Bedside Singers* hebben helaas -net als al die andere honderden Wageningse zangers en muziekgezelschappen- geen plek gekregen in de expositie Toontje Wageningen.

Wat kunt U dan wel verwachten? Daarvoor geef ik graag het woord aan **Bert van de Boek**. Hij is zoals gezegd de initiatiefnemer van deze expositie. Hij was al actief als baliemedewerker en bij het educatieproject van het museum, toen hij zich meldde bij de Tentoonstellingscommissie. De titel van zijn voordracht luidt: *Muziek Tonen!* Hij legt uit hoe en welke keuzes we hebben gemaakt, en hoe we om zijn gegaan met de lastige vraag: hoe toon je muziek

Cees Mobach spreekt na Bert. Cees hoeft geen aankondiging. Mocht U hem toevallig toch niet kennen, dan is dat na vanmiddag wel anders. In eerste instantie hadden we Cees een plek toegedacht in de Opkamer, waarin een Wall of Fame is gemaakt met de Heroes en Legends van de Wageningse Muziekgeschiedenis. Cees voldeed aan alle eisen om daar een plekje te krijgen, behalve aan één: hij leeft nog! Gelukkig maar. Want dat bood ons het voordeel om hem vandaag deze plek aan te bieden: die van hoofdspreker bij deze opening. Zijn voordracht luidt *Leef voor muziek!* Cees blikt vanuit zijn rijke ervaring en zijn expertise terug op Wageningse muziekgeschiedenis en ventileert daarover zo zijn ideeën over.

Aansluitend aan Cees zijn voordracht treedt **een muziekensemble** op onder leiding van Cees Mobach, en brengt drie liederen ten gehore. Waaronder een lied (Leef voor muziek) wat special gecomponeerd en geschreven is voor deze tentoonstelling. Cees zal straks zelf de leden van het ensemble aan U voorstellen en de nummers toelichten.

Om kwart voor vijf is de muziek uitgespeeld, en is tegelijkertijd de tentoonstelling Toontje Wageningen geopend. Alle mensen die vanmiddag bijgedragen hebben aan deze openingen krijgen namens het museum een bloemetje. Ze krijgen dat echter pas nadat de zaal ontruimd is en iedereen een glaasje en een hapje heeft gekregen. Tenslotte wil ik iedereen (nogmaals) bedanken voor hun bijdrage aan de expositie Toontje Wageningen, waarbij ik naast Bert van den Broek ook Jaap Mons, Ger Naber en Jilles van Nielen special wil noemen. Jaap heeft zich enorm ingezet voor het 'audio visuele' deel van de expositie. En Ger en Jilles omdat zij op wonderbaarlijke wijze de enorme klus hebben geklaard om binnen krap anderhalve week een zeer complexe expositie neer te zetten. En de zalen om te bouwen tot een bijna kermisachtig gebeuren, waar het straks voor de bezoekers goed vertoeven is. **Namens museum de Casteelse Poort dank ik U hartelijk voor Uw komst en aandacht.**
JS TTC MDCP